MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2022. december 8.[1]

C-686/21. sz. ügy

VW,
Legea Srl
kontra
SW,
CQ,
ET,
VW,
Legea Srl

(a Corte suprema di cassazione [semmítőszék, Olaszország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – 89/104/EGK irányelv – 5. cikk – 40/94/EK rendelet – 9. cikk – A védjegyjogosult kizárólagos joga – Közös tulajdon tárgyát képező védjegyhez fűződő kizárólagos jogok gyakorlása – A védjegyhez fűződő jogok feletti rendelkezéshez közösen adott hozzájárulás kinyilvánítása – Alkalmazandó jog – Nemzeti jogszabályok”

1. A Corte suprema di cassazionénak (semmítőszék, Olaszország) egy olyan védjegyet érintő jogvitát kell elbírálnia, amely több, ugyanazon családhoz tartozó személy közös tulajdonában van. A társjogosultak egy adott időpontban a védjegy használatának egy társaság részére történő engedélyezéséről határoztak, egyikük azonban ezt követően visszavonta az engedély megadásához való hozzájárulását, amit a többiek megtámadtak.

2. A kérdést előterjesztő bíróság kétségei a védjegy használatának a védjegyjogosultak általi engedélyezésére vonatkozó szabályokkal kapcsolatosak közös tulajdon esetén. E kétségek eloszlatása érdekében a kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy értelmezze az (EU) 2015/2436 irányelv[2] 10. cikkét és az (EU) 2017/1001 rendelet[3] 9. cikkét.

[1] Eredeti nyelv: spanyol.

[2] A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2015. december 16-i (EU) 2015/2436 európai parlamenti és tanácsi irányelv (átdolgozott változat) (HL 2015. L 336., 16. o.; helyesbítések: HL 2016. L 71., 325. o.; HL 2016. L 110., 5. o.).

[3] Az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2017. L 154., 1. o.).

3. A Corte suprema di cassazione (semmítőszék) konkrétan azt szeretné megtudni, hogy az uniós jog[4] szabályozza-e a közösen adott hozzájárulás kinyilvánításának rendszerét a védjegyre vonatkozó engedély harmadik személy részére történő megadása, illetve ezen engedély visszavonása tekintetében.

I. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A 89/104 irányelv

4. Az 5. cikk („A védjegyoltalom tartalma”) kimondja:

„(1) A védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít. A kizárólagos jogok alapján a jogosult bárkivel szemben felléphet, aki engedélye nélkül gazdasági tevékenység körében használ […].

[…]”

5. A 8. cikk („Használati engedély”) előírja:

„(1) A védjegy használati engedély tárgya lehet a tagállam egésze vagy egy része, illetve az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások egésze vagy egy része tekintetében. A használati engedély kizárólagos vagy nem kizárólagos lehet.

[…]”

2. A 40/94 rendelet

6. A 9. cikk („A közösségi védjegyoltalom tartalma”) szövege a következő:

„(1) A közösségi védjegyoltalom a jogosult számára kizárólagos jogokat biztosít […].

[…]”

7. A 16. cikk („A közösségi védjegyoltalom nemzeti védjegyoltalomnak tekintése”) alapján:

„(1) Ha a 17–24. cikk másként nem rendelkezik, a közösségi védjegyoltalmat mint a tulajdon tárgyát teljes egészében és a Közösség egész területére nézve úgy kell tekinteni, mint az abban a tagállamban lajstromozott nemzeti védjegyoltalmat, ahol az érintett időpontban a közösségi védjegylajstrom szerint

a) a jogosult székhelye vagy lakóhelye van; vagy

[4] Az alábbiakban kifejtett okokból úgy vélem, hogy az időbeli hatályra tekintettel a jelen jogvitára a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989. L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 92. o.) és a közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendeletnek (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.) a közösségi védjegyről szóló 40/94/EK rendelet módosításáról szóló, 2004. február 19-i 422/2004/EK tanácsi rendelettel (HL 2004. L 70., 1. o.) módosított szövegváltozata alkalmazandó.

b) a jogosult telephellyel rendelkezik, ha az a) albekezdés nem alkalmazható.

(2) Az (1) bekezdés hatálya alá nem tartozó esetekben az (1) bekezdésben említett tagállam a hivatal székhelye szerinti tagállam.

(3) Ha a közösségi védjegylajstromban jogosultként két vagy több személy van bejegyezve, az (1) bekezdést a jogosultak közül arra kell alkalmazni, aki a lajstromban az első helyen szerepel; ha ez nem lehetséges, akkor a sorban utána következő jogosultakra kell alkalmazni, feltüntetésük sorrendjében. Ha az (1) bekezdés a jogosultak egyikére sem alkalmazható, akkor a (2) bekezdés rendelkezéseit kell alkalmazni."

8. A 19. cikk („Dologi jogok") értelmében:

„(1) A közösségi védjegyoltalom a vállalkozástól függetlenül biztosítékul adható és dologi jogok tárgya lehet.

[…]"

9. A 21. cikk („Fizetésképtelenségi eljárások") szerint:

„(1) A közösségi védjegyoltalom kizárólag abban a tagállamban vonható fizetésképtelenségi eljárás alá, amelynek területén az adós fő érdekeltségeinek központja található.

[…]

(2) Ha a közösségi védjegyoltalomnak több jogosultja van, az (1) bekezdést az egyes jogosultakat megillető hányadra kell alkalmazni.

[…]"

10. A 22. cikk („Használati engedély") kimondja:

(1) A közösségi védjegy használatára engedély adható a Közösség egésze vagy egy része, illetve az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások egésze vagy egy része tekintetében. A használati engedély kizárólagos vagy nem kizárólagos lehet.

[…]"

11. A 97. cikk („Alkalmazandó jog") a következőképpen szól:

„(1) A közösségi védjegybíróság e rendeletet alkalmazza.

(2) Minden olyan kérdésben, amelyről e rendelet nem rendelkezik, a közösségi védjegybíróság nemzeti jogát alkalmazza, nemzetközi magánjogát is ideértve.

[…]"

B. Az olasz jog

1. Decreto Legislativo 10 febbraio 2005, n. 30 – Codice della proprietà industriale, a norma dell'articolo 15 della legge 12 dicembre 2002, n. 273 [5]

12. A 6. cikk („Közös tulajdon") meghatározza:

„Ha az ipari tulajdonjog több személyt érint, eltérő megállapodás hiányában az ahhoz kapcsolódó jogosultságokra a polgári törvénykönyvnek a közös tulajdonra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

[…]"

13. A 20. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a lajstromozott védjegy jogosultját megillető jogok magukban foglalják a védjegy kizárólagos használatát, ami azt jelenti, hogy a jogosult bármely harmadik személlyel szemben felléphet, aki a védjegyet hozzájárulása nélkül gazdasági tevékenysége körében használja.

14. A 23. cikk felhatalmazza a jogosultat arra, hogy a védjegyoltalmat átruházhatja az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások egésze vagy azok egy része tekintetében, és lehetővé teszi, hogy a védjegy kizárólagos használati engedély tárgyát képezhesse.

2. Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 262 – Approvazione del testo del Codice civile [6]

15. Az 1108. cikk („A lényeges változtatások és a rendes gazdálkodás körén kívül eső egyéb cselekmények") értelmében:

„A közös tulajdon tárgyát képező dolog összértékének legalább kétharmadát képviselő tulajdonostársak többsége határozhat a dolog javítását vagy megfelelőbbé, illetve használatának jövedelmezőbbé tételét célzó valamennyi változtatásról, amennyiben azok nem sértik a tulajdonostársak bármelyike általi használatot, és nem eredményeznek kirívóan nagy terhet.

A rendes gazdálkodás körén kívül eső egyéb cselekményeket ugyanígy el lehet végezni, amennyiben azok nem sértik egyik tulajdonostárs érdekeit sem.

Valamennyi tulajdonostárs hozzájárulása szükséges a közös dolog átruházásához vagy a közös dologra vonatkozó dologi jogok alapításához, valamint a kilenc évet meghaladó időtartamú bérbeadásához. […]"

II. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

16. 1990-ben VW, SW, CQ és ET közkereseti társaságot hoztak létre, amely 1992. július 29-én a Legea védjegy nemzeti lajstromozása iránti kérelmet nyújtott be sportárukra. A védjegyet 1995. május 11-én 650850 számon lajstromozták.

[5] A 2005. február 10-i 30. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet - az ipari tulajdonról szóló törvénykönyv, a 2002. december 12-i 273. sz. törvény 15. cikke alapján

[6] A polgári törvénykönyv szövegének elfogadásáról szóló, 1942. március 16-i 262. sz. királyi rendelet

17. 1993-ban a Legea védjegy társjogosultjai egyhangúlag engedélyt adtak a Legea Srl-nek (a továbbiakban: Legea) a védjegy határozatlan időre szóló és ingyenes használatára.[7]

18. 2006 decemberében VW kifejezte, hogy nem ért egyet az engedély fenntartásával.[8]

19. 2009-ben a Legea többek között a VW által lajstromoztatott, a „Legea" megnevezést tartalmazó egyes védjegyek törlésére irányuló pert indított a Tribunale di Napolin (nápolyi bíróság, Olaszország). VW ugyanebben az eljárásban viszontkeresetet nyújtott be.

20. A jogvita tárgyát az képezte, hogy:

– a védjegy használatának 1993-ban történt engedélyezéséhez a társtulajdonosok egyhangú hozzájárulására volt-e szükség, vagy ellenkezőleg, ahhoz elegendő lett volna a többségi határozat is;

– ez az engedély visszavonható-e az egyik társjogosult (VW) hozzájárulásának visszavonásával.

21. A Tribunale di Napoli (nápolyi bíróság) 2014. június 11-i ítéletében megállapította, hogy a védjegy Legea általi használata: a) 2006. december 31-ig jogszerű volt, mivel arra valamennyi társjogosult egyhangú hozzájárulásával került sor; b) 2006. december 31. után jogellenes volt, mivel VW egyet nem értését fejezte ki.

22. A hivatkozott ítélet ellen a Corte d'appello di Napolihoz (nápolyi fellebbviteli bíróság, Olaszország) benyújtott fellebbezést követően ez utóbbi bíróság azt a 2016. április 11-i ítéletével részben hatályon kívül helyezte.

23. A fellebbviteli bíróság szerint a Legea a 2006. december 31-ét követő időszakban is jogszerűen használta a védjegyet, mivel a társjogosultak jogszerűen határoztak úgy – ¾-es többségi alapon –, hogy az említett társaság számára engedélyezik a védjegy további, e dátumot követő használatát. Közös tulajdon esetén nem lenne szükség a társjogosultak egyhangú határozatára ahhoz, hogy a védjegy kizárólagos használatát harmadik személyek részére engedélyezzék.

24. VW a Corte suprema di cassazionéhoz (semmítőszék) nyújtott be fellebbezést az ítélet ellen. Előzetes döntéshozatal iránti kérelmének alátámasztására e bíróság lényegében a következőképpen érvel:

– a polgári törvénykönyv közös tulajdonra vonatkozó, a védjegyhez fűződő társjogosultság esetén alkalmazandó, valamint a szerződés felmondására vonatkozó rendelkezéseit az európai uniós védjegyjogszabályok fényében kell értelmezni.

– Az uniós jog e téren előírja, hogy a védjegy használati engedély tárgyát képezheti, és elismeri a védjegyhez fűződő társjogosultság lehetőségét. Ezzel szemben nem szabályozza kifejezetten, hogy a közös tulajdonból eredő jogok gyakorlásához – a védjegy kizárólagos, ingyenes és határozatlan időre szóló használatának harmadik személyek részére történő engedélyezése esetén – egyhangú vagy többségi határozatra van-e szükség.

[7] A felek írásbeli észrevételeiből kiderül, hogy a Legeát 1993-ban VW, CQ és egy akkor még kiskorú másik testvér családi vállalkozásként hozta létre, a társaság tőkéje köztük egyenlő részekben oszlott meg. A védjegyhez fűződő társjogosultság a szülők (SW és ET) és gyermekeik (CQ és VW) között – szintén családi vállalkozás keretében – már korábban létrejött.

[8] VW szerint a 1993 és 2006 közötti számos tőkeemelés eredményeként részesedése a Legeában a teljes társasági részesedés 2,5%-ára csökkent. E kisebbségi helyzetben a társasággal szembeni igénye az volt, hogy a védjegy használatáért díjazásban részesüljön.

– Tisztázni kell továbbá, hogy az ilyen jellegű, egyhangú engedélyezés esetén az egyik társjogosult később kifejezheti-e egyet nem értését és megszüntetheti-e az engedélyezést.

25. E körülmények között a Corte suprema di cassazione (semmítőszék, Olaszország) az alábbi kérdéseket terjeszti előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„1) A [2015/2436 irányelv 10. cikkének és a 2017/1001 rendelet 9. cikkének rendelkezései] azzal, hogy az európai uniós védjegy jogosultjának kizárólagos jogáról és egyidejűleg annak lehetőségéről rendelkeznek, hogy a jogosultság egyszerre több személyt is megillethet, azt eredményezik-e, hogy a közös védjegy kizárólagos, ingyenes és határozatlan időre szóló használatának harmadik személyek részére történő engedélyezéséről a társjogosultak többsége határozhat, vagy pedig ahhoz egyhangú hozzájárulás szükséges?

2) E második esetben a több személy közös tulajdonát képező nemzeti és [európai uniós] védjegy esetében összeegyeztethető-e [az uniós] jogi elvekkel az az értelmezés, amely szerint az egyhangú határozat alapján harmadik személy részére ingyenesen és határozatlan időre használatba adott védjegy egyik társjogosultja sem vonhatja vissza egyoldalúan a fent említett határozathoz való hozzájárulását; vagy pedig azt az ezzel ellentétes értelmezést kell [az uniós] jogi elvekkel összhangban állónak tekinteni, amely kizárja, hogy a társjogosultak határozatlan ideig kötve legyenek az eredeti nyilatkozatukhoz, és így mentesülhetnek az alól, ami hatást gyakorol az engedélyező aktusra is?”

III. A Bíróság előtti eljárás

26. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem 2021. november 15-én érkezett a Bírósághoz.

27. A Legea, SW, CQ, ET, VW, a lengyel kormány és az Európai Bizottság írásbeli észrevételeket nyújtott be.

28. A felek tárgyalás tartását nem tartották szükségesnek.

IV. Értékelés

A. Előzetes megjegyzés

29. Jelen előzetes döntéshozatali eljárás tárgya az uniós védjegyjog értelmezése. Ennek során meg kell vizsgálni, hogyan gyakorolhatók a védjegyhez fűződő jogosultsághoz kapcsolódó kizárólagos jogok, ha ez a jogosultság több társjogosultat (vagy társtulajdonost) illet meg. [9]

30. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy „a szóban forgó védjegyek közül néhány európai uniós védjegy”, de nem pontosítja, hogy a jogvita alapjául szolgáló Legea védjegy ilyen-e. [10]

[9] Amint arra a Bizottság a 2017/1001 rendeletre hivatkozva rámutat, a 19. cikk (3) bekezdésében szereplő „társjogosultak” (a magyar változatban: „jogosultként két vagy több személy”), illetve a 24. cikk (2) bekezdésében szereplő „társtulajdonos” (a magyar változatban: „egyes jogosultak”) kifejezés alkalmazásának nincs jelentősége, mivel a kettő egyenértékűnek tekinthető (ugyanez megállapítható a 40/94 rendelettel és annak 16. és 21. cikkével kapcsolatban). Az egyes nyelvi változatok az említett két cikkben különböző szavakat használnak (pl. a franciában „cotitulaires” és „copropiétaire”; az olaszban „contitolari” és „comproprietario”; a spanyolban „cotitulares” és „copropietario”; a németben „gemeinsame Inhaber” és „Mitinhabers” szerepel), míg mások nem tesznek különbséget (az angolban „joint proprietor(s)”).

[10] Az EUIPO weboldalán történő keresésből kiderül, hogy a 000788646. sz. Legea ábrás védjegyet 2001. november 14-én jegyezték be.

31. A felek észrevételeiből arra lehet következtetni, hogy a Legea megjelölés különféle (nemzeti, uniós és nemzetközi) lajstromozásaival kapcsolatban állt fenn jogvita,[11] de – ismétlem – az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem derül ki egyértelműen, hogy az EUIPO-nál nyilvántartott védjegy-e a jelen előzetes döntéshozatali eljárás tárgyát képező védjegy.[12]

32. E körülményekre tekintettel, az összes lehetőség figyelembevétele érdekében célszerű az európai uniós és a nemzeti védjegyek szabályozását egyaránt elemezni.

33. A kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra irányuló kérdéseit a 2017/1001 rendelet és a 2015/2436 irányelv értelmezésével kapcsolatban terjeszti elő. Amint azonban azt már említettem, nem hiszem, hogy e két jogszabály rendelkezései lennének alkalmazandóak a jelen ügy tényállására, amelynek meghatározó elemei az 1993 és 2006 decembere közötti időszakban merültek fel.

34. Ugyanis:

– a védjegyre vonatkozó használati engedély megadására 1993-ban került sor. A nemzeti jog hatálya alá tartozó azon nemzeti védjegyek egyikéről van szó tehát, amelyek harmonizálására a 89/104 irányelv irányult. A 2015/2436 irányelv erre a védjegyre az időbeli hatályra tekintettel nem alkalmazható, a 89/104 irányelv viszont igen.

– A VW által az engedély megadására vonatkozó hozzájárulás visszavonására 2006-ban, azaz a 2017/1001 rendelet hatálybalépése előtt került sor. Amennyiben erre a visszavonásra a közösségi (később európai uniós) védjegyekre vonatkozó szabályok az irányadóak, akkor a 40/94 rendeletben, és nem a 2017/1001 rendeletben foglalt szabályokat kell alkalmazni.[13]

35. Mindenesetre, mivel a két jogalkotási tömb (egyrészt a 89/104 irányelv és a 40/94 rendelet, másrészt a 2015/2436 irányelv és a 2017/1001 rendelet) tartalma e tárgykört illetően hasonló, az előbbire vonatkozó megfontolások kivetíthetők az utóbbira is. A párhuzamosság alátámasztása érdekében jelzem a fennálló megfeleléseket.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatósága

36. SW, CQ és ET előadják, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés szükségtelen az alapügy eldöntéséhez.[14] Azzal érvelnek, hogy mivel az engedély megadásához a társjogosultak egyhangúlag járultak hozzá,[15] nem releváns, hogy az egyszerű többséggel hozott döntés is elegendő lett volna-e ezen engedély megadásához.

[11] A Legea írásbeli észrevételei, 8. pont.

[12] Az elsőfokú és a fellebbezési eljárásban hozott ítéletek vizsgálata arra enged következtetni, hogy valójában arról az eredetileg nemzeti védjegyként lajstromozott védjegyről van szó, amelyet 2001. november 14-én uniós védjegyként is lajstromoztak. A rendelkezés azonban korántsem egyértelmű. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat sem nyújt túl sok segítséget: a IV. pontban a Legea védjegy használatának 1993-as engedélyezése kapcsán közösségi védjegyre utal. Ez azonban nem lehetséges, mivel a 40/94 rendelet hatálybalépéséig közösségi védjegyek nem léteztek.

[13] Mostantól a közösségi védjegyre történő normatív hivatkozások esetén is az „európai uniós védjegy” megnevezést használom.

[14] Írásbeli észrevételeinek 74. és 75. pontja.

[15] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat IV. pontja szerint nem vitatott, hogy a Legea védjegyre vonatkozó használati engedélyt 1993-ban egyhangúlag adták meg a Legea részére. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés ugyanezen az előfeltevésen alapul: „az egyhangú határozat alapján harmadik személy részére […] használatba adott védjegy[re]” hivatkozik.

37. Lehetséges, hogy SW, CQ és ET megközelítése helyes, nem zárható ki azonban, hogy a kérdést előterjesztő bíróság kérdése releváns, ha ez a bíróság bizonyos jogkövetkezményt kíván fűzni ahhoz a tényhez, hogy a védjegy társjogosultjainak egyhangú határozatát annak idején többségi alapon is meg lehetett volna hozni.

38. Ebből a szempontból az a körülmény, hogy a több jogosult közös tulajdonát képező védjegy használatának harmadik személyek részére történő engedélyezéséhez többségi alapon – és nem feltétlenül egyhangúlag – is hozzá lehet járulni, esetleg hatással lehet a használati engedély későbbi sorsára (konkrétan annak visszavonására). [16]

39. A Legea elfogadhatatlansági kifogásként azt hozta fel, hogy az uniós jog nem szabályozza a védjegy társjogosultjainak akaratnyilvánítási formájára vonatkozó feltételeket sem a használat harmadik személy részére történő engedélyezése, sem annak visszavonása tekintetében.

40. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Corte suprema di cassazione (semmítőszék) számára korántsem egyértelmű, hogy az uniós jog megoldást nyújthat-e a szóban forgó kérdésre. E bíróság éppen azért teszi fel kérdéseit, mert e tekintetben kétségei vannak.

41. Ilyen körülmények között az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések – azon túl, hogy a relevancia vélelmét élvezik [17] – alkalmasak arra, hogy a Bíróság értelmezze az uniós jog szabályait annak megállapítása érdekében, hogy azok alkalmazhatók-e az alapügyre.

C. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés

42. Az alapügyben eljáró bíróság azt kívánja megtudni, hogy amennyiben a védjegy több társjogosult tulajdonát képezi, lehet-e annak az ingyenes és határozatlan időre szóló használatának engedélyezéséről többségi alapon határozni, vagy pedig ahhoz egyhangú hozzájárulás szükséges.

43. E kérdés hátterében olyan problémák húzódnak meg, amelyek a római jog óta foglalkoztatják a jogászokat. A közös tulajdon, annak együttes vagy egyetemleges jellege, a határozatok elfogadásához szükséges többség aszerint, hogy e határozatok nagyobb vagy kisebb jelentőségűek-e a közös dolog szempontjából, vagy hogy mennyi ideig tart a hatásuk, illetve a közös tulajdonnal kapcsolatos ügyvezetési és rendelkezési aktusokhoz szükséges többség: ezek mind olyan további kérdések, amelyekre nem mindig születtek azonos válaszok. [18]

44. Az uniós védjegyjog kifejezetten (és óvatos módon) hallgat a védjegyekhez fűződő társjogosultság rendszerét illetően, amelyre a vonatkozó nemzeti szabályoknak figyelemmel kell lenniük. A következő – európai uniós védjegyekre, illetve a harmonizáció tárgyát képező nemzeti védjegyekre vonatkozó – gondolatmenetben ennek a kifejtésére teszek kísérletet. Azon eshetőség elemzésével kezdem, amikor egyik vagy másik védjegy több személy egyetemleges tulajdonában van.

[16] Az engedélyezésre vonatkozó határozatot ebben a konkrét ügyben valamennyi társjogosult elfogadta, egy ellenvéleménynek azonban hatása lehet olyan esetekben, amikor az engedélyt többségi határozat alapján is meg lehetett volna adni.

[17] 2021. október 6-i Consorzio Italian Management és Catania Multiservizi ítélet (C-561/19, EU:C:2021:799, 34. és 35. pont); 2022. október 6-i Contship Italia ítélet (C-433/21 és C-434/21, EU:C:2022:760, 24. pont).

[18] Az évszázadok során a jogi személyek (vagy ahhoz hasonló, de személyiség nélküli társasági formák) – mint jogképességgel rendelkező vagyonösszességek – kialakulásával a közös tulajdon jelentős változásokon ment keresztül. A különböző jogi személyekre vonatkozó törvényi vagy jogi szabályok általában szabályozzák a jelen ügyben vitatottakhoz hasonló határozatok elfogadásához szükséges többség rendszerét.

1. Az európai uniós védjegyekhez fűződő társjogosultság

45. Az európai uniós védjegyek az ipari tulajdon egyik fajtáját képezik. A 40/94 rendelet 5. cikke szerint „[uniós] védjegyoltalom jogosultja lehet bármely természetes vagy jogi személy, a közjogi szervezeteket is ideértve”. [19]

46. A 40/94 rendelet előírja, hogy az uniós védjegyoltalom lehet több társjogosult tulajdonában. Ezt az előírást több rendelkezése kifejezetten tartalmazza:

– A 16. cikk [20] az uniós védjegyoltalmat mint a vagyoni forgalom tárgyát ismeri el, annak (3) bekezdése pedig arról az eshetőségről rendelkezik, „[h]a *jogosultként két vagy több személy* van bejegyezve [a lajstromban]” (kiemelés tőlem).

– A 21. cikk (2) bekezdése [21] a fizetésképtelenségi eljárásokra vonatkozóan rendelkezett arról az esetről, „[h]a az európai uniós védjegyoltalomnak több jogosultja van”. Ebben az esetben az adott védjegyet érintő fizetésképtelenségi eljárás meghatározására szolgáló szempontot [22] „az egyes jogosultakat megillető hányadra kell alkalmazni”.

2. A nemzeti védjegyekhez fűződő társjogosultság

47. Az európai uniós védjegyekkel ellentétben a 89/104 irányelv nem tartalmaz kifejezett utalást a védjegyekhez fűződő társjogosultságra. Ez azonban nem jelenti azt, hogy kizárná azt.

48. A nemzeti jogalkotó a védjegy tulajdonjogát illetően szabadon rendelkezhet. A 89/104 irányelv a nemzeti jogalkotó beavatkozását nem korlátozza, ennek következtében nem tiltja és nem is írja elő, hogy a nemzeti szabályok alapján a nemzeti védjegyek közös tulajdon tárgyát képezzék.

3. A védjegy használatának harmadik személyek részére történő engedélyezése: a társjogosultak egyhangú vagy többségi hozzájárulásával?

49. Azon lehetőség elfogadását követően, hogy a védjegy több társtulajdonos közös tulajdonát képezheti, felmerül a kérdés, hogy miként kell kinyilvánítaniuk a közös akaratot arra vonatkozóan, hogy a védjegy harmadik személyek általi használatát engedély révén lehetővé tegyék (vagy ezen engedélyt esetleg visszavonják).

50. Ismét külön utalok az európai uniós és a nemzeti védjegyek rendszerére.

[19] Megfelel a 2017/1001 rendelet 5. cikkének.

[20] Megfelel a 2017/1001 rendelet 19. cikkének.

[21] Megfelel a 2017/1001 rendelet 24. cikkének.

[22] Ami a következőnek felel meg: „amelynek területén az adós fő érdekeltségeinek központja található”.

a) Az európai uniós védjegy

51. A 40/94 rendelet 22. cikkének (1) bekezdése [23] szerint „az [európai uniós] védjegy használatára engedély adható az Unió egésze vagy egy része, illetve az árujegyzékben szereplő áruk, illetve szolgáltatások egésze vagy egy része tekintetében. [E] használati engedély kizárólagos vagy nem kizárólagos lehet”. [24]

52. A 97. cikk (2) bekezdése [25] szerint „[m]inden olyan kérdésben, amelyről [a 40/94 rendelet] rendelet nem rendelkezik, [az] [uniós] védjegybíróság nemzeti jogát alkalmazza”.

53. A 40/94 rendelet nem határozza meg az engedélyezésre irányuló szerződések megkötésének és megszüntetésének feltételeit. Ebből a hallgatásból az következik, hogy e feltételekre a nemzeti jog irányadó, függetlenül attól, hogy az európai uniós védjegy egyetlen jogosult vagy több személy tulajdonában áll. [26]

54. Tulajdonképpen – amint arra a Bizottság is rámutat [27] – a „tulajdon tárgyát” képező európai uniós védjegyek rendszerével kapcsolatos minden olyan kérdésben, amely közvetlenül uniós szinten nincs szabályozva, a vonatkozó nemzeti jog az irányadó.

b) A nemzeti védjegy

55. Ha az eddig kifejtettek igazak az európai uniós védjegyek jogállását szabályozó normára, akkor még inkább érvényesek egy olyan alacsonyabb szintű jogszabályi keretben, mint amilyen a nemzeti védjegyek 89/104 irányelv szerinti harmonizációja.

56. A 89/104 irányelv – azon túlmenően, hogy kinyilvánítja a jogosult védjegyhez fűződő jogainak kizárólagosságát (5. cikk) és a használati engedély megadásának lehetőségét (8. cikk) – nem tér ki a védjegyhez fűződő társjogosultsággal, illetve az említett használati engedélyek megadására vonatkozó határozattal kapcsolatos szempontok szabályozására. [28]

57. Ebben az összefüggésben a közös tulajdonban lévő védjegy használatának engedélyezésére vonatkozó közös akaratnyilvánítás módjának tisztázásához elsősorban a nemzeti rendelkezésekből kell kiindulni. Ezek a rendelkezések hivatkozhatnak a társjogosultak határozataira. Másodlagosan az egyes tagállamok általános polgári jogi szabályai alkalmazandók. [29]

[23] Megfelel a 2017/1001 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének.

[24] A 2017/1001 rendelet 26. cikke (3) bekezdésének e) pontjából következik, hogy a használati engedély határozott vagy határozatlan időre adható. A 40/94/EK rendelet nem rendelkezett e tekintetben.

[25] Megfelelés a 2017/1001 rendelet 129. cikke (2) bekezdésének.

[26] A kérdést előterjesztő bíróság valójában ugyanezt a véleményt osztja. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában (VII. pont) megállapítja, hogy „a [2017/1001] rendelet nem tartalmaz hivatkozásokat a közös tulajdonból eredő jogok gyakorlására vonatkozó szabályozásra”.

[27] A Bizottság írásbeli észrevételei, 27. pont.

[28] A 89/104 irányelv 5. és 8. cikke a 2015/2436 irányelv 10. és 25. cikkének felel meg.

[29] Az olasz szabályozás (az ipari tulajdonról szóló törvénykönyv 6. cikkének (1) bekezdése) szerint eltérő megállapodás hiányában a védjegyhez kapcsolódó társjogosultságokra a polgári törvénykönyvnek a közös tulajdonra vonatkozó rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

c) Az uniós jog tényleges érvényesülése

58. A lojális együttműködés, valamint az uniós jog elsőbbségének és tényleges érvényesülésének elvei megkövetelik, hogy a nemzeti jognak – beleértve a közös tulajdon tárgyát képező védjegyre vonatkozó szabályokat is – biztosítania kell az uniós jog teljes érvényesülését. [30]

59. A jelen ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy a Bírósághoz benyújtott észrevételek egyetlen eleme sem utal arra, hogy a közös tulajdon tárgyát képező védjegyre vonatkozó olasz szabályok lehetetlenné vagy túlzottan nehézzé tennék az uniós jog által biztosított jogok gyakorlását.

D. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés

60. A Corte suprema di cassazione (semmítőszék) azt kívánja megtudni, hogy az uniós jog:

– tiltja-e azt, hogy „az egyhangú határozat alapján harmadik személy részére ingyenesen és határozatlan időre használatba adott védjegy egyik társjogosultja egyoldalúan felmondja a fent említett határozatot”;

– vagy épp ellenkezőleg, „kizárja, hogy a társjogosultak tartósan kötve legyenek az eredeti nyilatkozatukhoz, és így mentesülhetnek az alól, ami hatást gyakorol az engedélyező aktusra is”.

61. Az így megfogalmazott kérdés nem nevezi meg pontosan az alkalmazandó uniós szabályt, és csak az „uniós jogi elvekre” hivatkozik (anélkül, hogy azokat pontosan meghatározná). Mivel ezen elvek – ha léteznek – a 40/94 rendelet és a 89/104 irányelv (vagy adott esetben a 2017/1001 rendelet és a 2015/2436 irányelv) rendelkezéseiben jutottak kifejezésre, az említett kérdésre adandó válasznak ezeken a rendelkezéseken kell alapulnia.

62. A 89/104 irányelvvel összefüggésben a Bíróság elismerte annak lehetőségét, hogy a védjegy használatát harmadik személy részére korábban engedélyező jogosult e hozzájárulását visszavonja. [31] Ez a megállapítás minden nehézség nélkül átültethető a védjegy közös jogosultjaira (vagyis a közös tulajdon társjogosultjainak közösségére).

63. A védjegy használatának harmadik fél részére történő engedélyezése feltételeihez hasonlóan azonban az uniós jog egyáltalán nem rendelkezik arról, hogy a közös tulajdonban lévő védjegyek esetében hogyan kell elfogadni a használati engedély visszavonásáról szóló határozatot. Ez a határozat olyan jogi aktus, amelynek a társjogosultak közössége általi meghozatalának a feltételeit – ismétlem – az uniós jog nem szabályozza.

64. A közös tulajdonban lévő védjegy használati engedélyének visszavonásáról szóló határozatok sajátosságait a nemzeti jognak kell tehát szabályoznia. E visszavonásra értelemszerűen alkalmazható – akár a nemzeti, akár az európai uniós védjegyek esetében – az engedély megadására vonatkozó közösen adott hozzájárulás kinyilvánításával kapcsolatban fentebb kifejtett érvelés.

[30] A 2017. október 19-i Raimund ítélet (C-425/16, EU:C:2017:776), 40. és 41. pont.

[31] 2013. szeptember 19-i Martin Y Paz Diffusion ítélet (C-661/11, EU:C:2013:577, 62. pont és rendelkező rész). Ez az ítélet azonban felhatalmazza a nemzeti bíróságokat arra, hogy „szankcionálhatják vagy az elszenvedett kár megtérítésére kötelezhetik a védjegyjogosultat, ha megállapítják, hogy e jogosult szabálytalanul vonta vissza azon hozzájárulást, amely lehetővé tette valamely harmadik fél számára a védjegyeivel azonos megjelölések használatát” (61. pont).

V. Végkövetkeztetés

65. A fent kifejtettek alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a Corte suprema di cassazione (semmítőszék, Olaszország) számára a következő választ adja:

„A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv 5. cikkét és a közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet 9. cikkének (1) bekezdését, valamint adott esetben a védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2015. december 16-i (EU) 2015/2436 európai parlamenti és tanácsi irányelv, valamint az európai uniós védjegyről szóló, 2017. június 14-i (EU) 2017/1001 európai parlamenti és tanácsi rendelet megfelelő rendelkezéseit

a következőképpen kell értelmezni:

közös tulajdon tárgyát képező védjegy esetén a társjogosultaknak a nemzeti vagy európai uniós védjegyre vonatkozó használati engedély harmadik személy részére történő megadásához való közös hozzájárulása kinyilvánítására, illetve ezen engedély visszavonására az alkalmazandó tagállami szabályok az irányadók.”